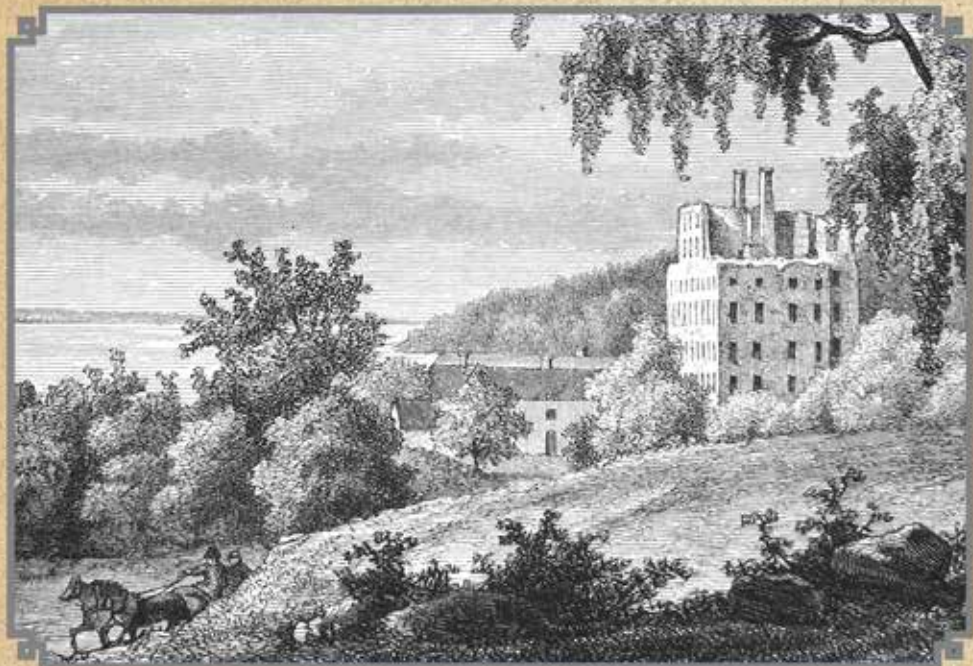

Skildring av Stjernarps ruin

Återutgivning av text från 1872

En gratis publikation från
e-boksbiblioteket.se

Skildring av Stjernarps ruin
– Återutgivning
av text från 1872

av Albert Andersson-Edenberg
Redaktör Mikael Jägerbrand

ISBN 978-91-7757-061-5

Copyright © 2016 Mikael Jägerbrand / Virvelvind Förlag, Lysekil
Den här e-boken ges ut av E-boksbiblioteket Förlag (imprint)

Mer info: www.e-boksbiblioteket.se

Förord

I den här e-boken får du veta mer om en av landets vackraste ruiner; Stjernarp utanför Linköping.

Vår gratis e-bok ger dig några spännande anekdoter från det här slottets historia samt en vacker illustration.

Texten publicerades under signaturen ”E-g.” som användes av journalisten Albert Andersson-Edenberg (1834–1913). Den här texten publicerades år 1872 i den svenska tidskriften ”Svensk Familj-Journal”.

Den här e-boken publicerades på sajten e-boksbiblioteket.se.se i oktober 2016.

Du får gärna länka till den här e-boken eller skicka vidare e-boken till vänner och bekanta. Du får till och med ladda ner den och sprida den vidare på din egen sajt eller blogg – men då kan vi inte göra eventuella ändringar, rättelser eller kompletteringar.

Eftersom den här texten skrevs på 1800-talet så innehåller den mått, ord och personer som inte är så bekanta i dag. Därför har vi kompletterat originaltexten med en kortfattad ordlista.

Skildring av Stjernarps ruin år 1872

Den här texten publicerades ursprungligen år 1872 i tidskriften "Svenska Familj-Journalen" med rubriken "Stjernarps ruin". Texten publicerades under signaturen "E-g." (1834–1913).

Vid sjön Roxens strand, på en plats, som en oändligt rik natur gjort till en af Östergötlands skönaste, ligger Stjernarps ruin, i sitt slag vacker, äfven den. Om det slott, hvaraf denna ruin utgör lemningen, har man helt olika och obestämda uppgifter. Enligt några skulle det hafva varit sex, enligt andra sju och åter enligt andra endast fyra våningar högt. Så mycket vet man dock derom med säkerhet, att det uppbyggdes på 1650-talet af grefve Robert Douglas och att det, jemte de två våningar höga flygelbyggnaderna af sten, den 12 Mars 1789 genom våldeld förstördes eller förvandlades till den ruin, som ännu qvarstår, en skugga af något som en gång varit stort och skönt och som utgjort traktens prydnad och människors stolthet.

På den tiden var Stjernarp ett betydande gods och bibehöll i detta afseende sin karakter oförändrad till 1822, då egendomen, styckad, såldes till flere ägare. Hufvudgården, sådan den ännu befinnes, är dock fortfarande ganska anseelig.

Inga historiska minnen af märkligare art äro förbundna med Stjernarp; det enda, som kan anses hafva en sådan karakter, förvaras i sågnen om det nedbrunna slottets tillkomst.

De båda grefvarne Douglas och Lilje, den förre ägare till Stjernarp, den sednare till Löfstad, voro, heter det, goda vänner. Båda, liksom de fleste af denna tids män, deltog i trettioåriga kriget. Der samlade de en rik skörd af gemensamma minnen, uppvuxna ur gemensamma faror och pröfningar. Sådant närmar och sammanbinder, sådant knyter vänskapsband. Lyckligt undslupna krigets blodiga "lek" och hemkomna tyckte de, som på lång tid endast varit skilda af en tunn tältvägg, att afståndet mellan deras egendomar var allt för stort. De öfverenskommo då att bygga hvar sitt slott, båda så högt belägna, att de öfver de susande skogar, de böljande sädesfält och de glimmande insjöar, hvilka skilde dem åt, kunde ses från hvarandra. När ägarne ej längre kunde råkas för att utbyta tankar och bläddra i den gemensamma minnesboken, ville de åtminstone kunna se till hvarandras boning och, om något ovanligare inträffade, gifva hvarandra genom tecken underrättelse derom. Så inrättades mellan de båda slotten ett slags optisk telegraf, hvilkens hufvudsakliga uppgift blef, såsom det påstås, att meddela inbjudningar till gillen och dryckesstämmor.

Bland de många folksägnar, hvilka, liksom fantastiska töckenbilder, sväfva nästan öfver alla insjövatten, äro äfven några, hvilkas fina inslag blifvit spändt öfver Roxens spegel. Känner man något till arten af den jordmån, der dessa folkets fantasibloomster helst tycka om att slå rot, så kan man väl förstå att ingen plats är lämpligare för sådana sägners handling än der invid ett vatten, hvarest Näcken plägar slå sin harpa för sjödrotningen och hennes hof, reser sig en

spöklik ruin, ur hvars skuggor ugglors hemska skri i stilla midnattstimmor tränger fram och slår den ensamme vandraren med fasa och bakom hvars fönsteröppningar man trott sig se grupper af vålnader hvimla i månskenet, erinrande om de flydda dagar, då Östergötlands adel – artiga svenner, ärr- och ärohöljda hjeltar, och damer, födda systrar till gracerna – här var samlad för att njuta af obegränsad gästfrihet, en från hedenhös god svenskmannased.

En af dessa sägner, som särskilt rör Stjernarp, har S. J. Hedborn poetiskt behandlat i sin bekanta ballad: "Stjernarpa-Fiskare", hvari förtäljes, hurusom fiskaren, "om hvilken hvarenda tärna som fanns i slottet drömde, äfvensom om krona och krans", när han i kolsvart qväll vid sitt bloss utlade svekfulla nät och krokar fick besök af en "jungfru med rosenkind, Som åker på böljan i nattlig vind, Som åker i blänkande silfverkorg" – och hvilken ej var någon annan än "den listiga hafsfrun" sjelf.

"Så smal var hon snörd som en lilja, och grann
I skimrande gördel som azursten,
Och axlarna lyste som ädelsten."

Förgäfves söker fiskaren att undfly faran och frestelsen, hafsfrun

"Hvälfver omkull sin brudgummes båt,
"Som firar sitt bröllop med rop och med gråt.

"Hos bruden han somnar i blåhvitän säng,
"Och strömkarlen slår på sin festliga sträng;
"Det vågiga sparlakan sänker sig matt,

”Och brudfacklan lyser i mörkan natt.

”Hon lyser ännu både höst och vår,

”Hvareviga qväll, hvarteviga år,

”Så blekt uti dimman på svartan sjö,

”Och flämtar på ensliga strandens snö.”

E-g.

Stjernarps ruin. (Efter en äldre gravyr.)

Viktiga ord och personer

E-g.

Andersson-Edenberg, Albert.

[1834–1913] Svensk journalist. Arbetade som redaktionssekreterare på Dagens Nyheter 1865–1873 men är mest känd som chefredaktör på Svenska Familj-Journalen från 1882.

Douglas, Robert.

[1611–1662] Skotsk militär och anfader till den grevliga släkten Douglas. Tjänstgjorde under Gustav II Adolf som fältmarskalk under trettioåriga kriget. Fick titel som greve 1654.

Hedborn, Samuel Johan.

[1783–1849] Poet och psalmförfattare från Östergötland. Umgicks med många författare ur den romantiska skolan. Hans mest kända psalm är "Gläd dig, du Kristi brud" från 1813.

Lilje, Axel.

[1603–1662] Svenskt riksråd och fältmarskalk från Högsby i Småland. Tjänstgjorde som överste under Gustav II Adolf i trettioåriga kriget.

Trettioåriga kriget.

En rad militära konflikter som omfattade större delen av Europa.
Krigen pågick mellan 1618 och 1648.

Fler böcker: *E-boksforlaget.se*

Om du gillar e-böcker om historia så kommer du att gilla utbudet hos E-boksforlaget.se

Det här förlaget är specialiserat på utgivning av äldre texter om arkeologi, resor och biografier.

Alla titlarna går att hitta hos de flesta e-bokhandlare, i iTunes samt på många bibliotek.

Här är några exempel på titlar:

Klassiska deckare

- "Sherlock Holmes: »Gloria Scott«"
- "Sherlock Holmes: Beryllkronan"
- "Sherlock Holmes: De fem apelsinkärnorna"
- "Sherlock Holmes: De rödhårigas förening"
- "Sherlock Holmes: Den avhuggna tummen"
- "Sherlock Holmes: Den blå karbunkeln"
- "Sherlock Holmes: Den försvunna brudgummen"
- "Sherlock Holmes: Den försvunna kapplöpningshästen"
- "Sherlock Holmes: Blodbokarna."
- "Sherlock Holmes: Det spräckliga bandet."
- "Sherlock Holmes: Den grekiske tolken"
- "Sherlock Holmes: Musgraves ritual"
- "Sherlock Holmes: Det gula ansiktet"
- "Sherlock Holmes: Det hemlighetsfulla mordet vid skogssjön"
- "Sherlock Holmes: Den hemlighetsfulle patienten"
- "Sherlock Holmes: Börsmäklarens biträde"
- "Sherlock Holmes: En skandal i Böhmen"
- "Sherlock Holmes: Krymplingen"
- "Sherlock Holmes: Lorden och hans rika amerikanska brud"
- "Sherlock Holmes: Mordet i Reigate"
- "Sherlock Holmes: Tiggaren med den kluvna läppen"
- "Solgudens yxa och Tors hammare"

Arkeologi

- (1899)
- "Hällristningarnas ålder" (1869)
- "Feniciska kolonier i Skandinavien" (1875)
- "Hällristningar på Kinnekulle" (1892)
- "Forntidens perioder" (1892)
- "Hur gamla är hällristningarna?" (1869)
- "Bohusläns bygdeborgar" (1909)
- "Bohuslänska hällristningar" (1879)
- "Fynden i Troja" (1878)
- "Förbindelse mellan Skandinavien och vestra Europa före Kristi födelse" (1889)
- "Svear och götar under folkvandringstiden" (1905)
- "Husaby kyrka" (1899)
- "Hällristningarna i Järrestad" (1881)
- "Nordens fartyg från hednatiden" (1872)
- "Anmärkningar rörande figurteckningar från forntiden" (1842)
- "Grafkistor af klufna och urhålkade stockar" (1894)
- "Den svenske solguden och den svenske Tyr" (1906)
- "Skånska fornminnen" (1853)
- "Ölands fornminnen" (1874)
- "Tors hammare" (1872)
- "Våra fornminnen – vad de lära oss" (1916)
- "Sveriges fasta fornlämningar från hednatiden" (1901)
- "Förstörda fornminnen i Bohuslän år 1924"

Djur & natur

- "Svenska djur i folktron" (1898)

- "Skäggets historia" (1893)
- "Kattens kulturhistoria" (1882)
- "Djurens sömn" (1889)
- "Katten i forntida Egypten" (1889)
- "Ett dygn på månen år 1870"
- "Orkidéernas historia" (1894)
- "Blomsterspråket" (1888)
- "Sveriges hundraser" (1880)
- "Guide till biskötsel" (1885)

Kulturhistoria

- "Midvinterns solfest" (1894)
- "Julen på 1870-talet – Skildringar och illustrationer i svenska tidskrifter"
- "Om julens härkomst" (1899)
- "Julen i Skåne på 1820-talet"
- "Nyaste och tillförlitligaste Drömboken" (1918)
- "1870-talets bästa tips för frisyr och utseende"
- "Lyxens historia" (1870)
- "Gaffelns historia" (1889)
- "Kanalbyggen på planeten Mars" (1888)
- "Vårt solsystem" (1878)

Resor

- "Ett besök i Venedig år 1878"
- "Strandgatan i Visby år 1879"
- "Resa på Dalslands kanal år 1877"
- "Nyköpings slott" (1877)
- "Ett besök i Marstrand år 1882"
- "Min resa i Blekinge och Kalmar år 1854"
- "Resor med luftballong år 1873"

- "Runlejonet i Venedig" (1871)
- "En utflykt på Mälaren år 1871"
- "Skildring af Vestergötland år 1882"
- "Kalmar slotts historia" (1880)
- "Ett besök i Södertälje år 1881"
- "En färd på Donau år 1882"
- "Ringmuren i Visby" (1874)
- "Fredrikstens fästning och Karl XII" (1879)
- "Petras helgedomar" (1921)
- "Ett besök i Boxholm år 1885"
- "Skildring av Riseberga klosterruiner" (1874)
- "Borgholms slottsruin" (1878)
- "Rundtur i södra Frankrike år 1880"
- "Ett besök på Djurgården sommaren 1868"
- "Sigtunas tidiga historia" (1872)
- "Helgeandskyrkan i Visby" (1878)
- "Norrköpings historia" (1871)
- "Ett besök i Waxholm år 1870"
- "Vadstena slott" (1875)
- "Skildring av Island" (1870)
- "Besök på Gripsholms slott år 1895"
- "Ett besök i Rom år 1870"
- "Besök på Helgoland år 1874"
- "Guide till Uppsala år 1875"
- "Kyrkoruinen S:t Katarina i Visby" (1877)
- "Gripsholms slott" (1877)
- "Ett besök i Strängnäs år 1874"
- "Ett besök i Visby år 1906"
- "Bohus fästning" (1869)
- "En resa på Rhen år 1866"
- "Ett besök i Ystad år 1872"

Svensk geografi

- "Märkliga orter i Sverige" (1883)
- "Skildring av Värmland år 1882"
- "Skildring av Dalälven år 1876"
- "Skildring av Ångermanland 1882"
- "Skildring av Bohuslän år 1882"
- "Skildring av Dalsland år 1882"
- "Skildring av Närke år 1882"
- "Skildring av Öland år 1882"
- "Skildring av Stockholm år 1882"
- "Skildring av Västmanland år 1882"
- "Skildring av Härjedalen år 1882"
- "Skildring av Gästrikland år 1882"
- "Skildring av Jämtland år 1882"
- "Skildring av Göteborg år 1882"
- "Skildring av Halland år 1882"
- "Skildring av Blekinge år 1882"
- "Skildring av Gotland år 1882"
- "Skildring av Södermanland år 1882"
- "Skildring av Östergötland år 1882"

Vikingar

- "Vikingatidens Lund och Birka" (1909)
- "Jomsvikingarnas saga" (1888)
- "Fyndet av vikingaskeppet i Gokstad år 1880"
- "Hervars och Hedreks saga" (1888)
- "Carl Larssons Uppsala-tempel" (1908)
- "Sagan om Ragnar Lodbrok och hans söner" (1880)
- "Sverige och vikingafärderna västerut" (1924)